

A MAGÁNY ÉS A SZORONGÁS VERSEI

FÜLÖP GÁBOR: *Az erdő én vagyok.*
Forum, Újvidék, 1973.

Az erdő én vagyok című második kötetében Fülöp Gábor nem a világ, hanem annak csak egy szelete meghódítására, költői kifejezésére tesz kísérletet. Ez a szélet azonban nem is olyan vékonyka, hiszen a kötetben olvasható 43 hosszabb-rövidebb vers jóval több annál, mint amit számszerűen képvisel. E versek — s paradox módon főképp a rövidebbek — a helyzetek groteszk kiélezettsége, a nyelvi és formai játékoság, a képzeletet megmozgató egyéni látásmód, a közlés parttalan áradása, máskor meg szikársága és gondolatisága révén az univerzális emberi megragadására és ábrázolására törekszenek. Létünk azon univerzális elemeinek a megragadására, vagy ahogy szerzőnk mondja: »márványba vésett emlékeink« felvillantására, amelyek elsősorban a magány, a szorongás, az elidegenedés, a szeretethiány és a szeretetre vágyás szféráiban mozognak. S mert fiatal költőről van szó, magától értetődően a nemzedéki érzés- és gondolatvilágot is magukban hordozzák e versek, az út- is kiűtkeresés feszültségeivel, s a magára eszmélés kijózanító pillanataival együtt. A kihívó hetykeségtől az extravagáns túlhajszoltságig és polgárpuk-

kasztó nyelvöltögetésig, harsány eredetieskedésig sok minden fölfedezhető és számba vehető e művekben, ám legelőbb mégis azt az őszinte hitet és szándékot kell jeleznünk, amellyel környező világunkat kívánja elviselhetőbbé és humánusabbá tenni vagy álmodni Fülöp. Humánusabbá olyan értelemben, hogy nála »a vers „lelkiismeretünk nadrágtartója”, „belőlünk-metszett-kapocs”, az „örök dilemma variálhatósága” az egyetlen, de folyton vissza-visszatérő kérdésre és tételre: hogy hogyan is éljünk, hogyan is boldoguljunk?

Koránál, élményvilágánál és tapasztalatainál fogva Fülöp Gábor még aligha vállalkozhat létünk alapigazságainak örök érvényű bölcséleti és költői megfogalmazására, de — kötete tanulsága szerint — az első lírai összegezéseikig már mindenképpen eljutott. Ezek pedig a cinizmus, a közöny, a kielégtetés, fásultság és reményvesztettség helyett a hitet, a szeretetet, az értelmes emberi életet sugallják, ahogy azt az automatikus írásmódot követő leghosszabb (és sajnos csak helyenként sikerült) *marihuana 70* című versében is olvashatjuk a fiatalokra (és nemcsak rájuk) vonatkoztatva:

... »mi száműztük költeményeinkből a romantikát és magunkkal is elhittettük hogy megrögzött cinikusok hogy megrögzött cinikusok vagyunk holott jólesne néha nekünk is egy kis ábrándozás nekünk is és verseink fedezéke mögül sokszor álmodozni is tudunk és szeretni önfeledten ha csak apró márványpillanatokra is szeretni tudunk mi is« ...

A vers fedezéke mögül előbújva, vértjeit levetve ilyen meleg emberiséggel vall és álmodik a költő, de ezt a hangot egyrészt, hogy korszerű, másrészt, hogy visszafogott, szenvtelen legyen, mindössze néhányszor üti meg a kötetében, mint-ha az érzéseket csakugyan röstelleni kellene, és kosárba dobni, akár az »összegyűrt éneket«. Pedig ahol a személytelenség, a versből való

kilúgozás helyett a szubjektív jelenlétet és az élményt is vállalni meri Fülöp, ott olyan mélytűző líra születik, mint például az *Radnóti-ekklógák* hangulatát idéző *Epistolában*. A kötet igazi telitalalatai mégis a mindössze néhány soros, de igen frappáns groteszkek (*amputálók egymás közt; tologató-kitoló; sláger; önletrajz; nagy a riadalom; incidens; magány* stb.), illetve más

hangot és más irányt követve azok a versek, amelyek a népköltészet rím-, ritmus- és metaforakincseit, -hagyományait éltetik tovább: mai életérzéssel ötvözve. Teljességében vagy részben a *cudar katonák*, a *jéllábú katona menetel*, a *Nyakából-lánc*, a *Vércse*, a *Karácsonya* és a *bíborból-ezüstbe* című versek sorolhatók ide, azzal, hogy az utóbbi az elidegenedést megéneklő *naplementével* együtt a kötet legszebb darabját képezi.

Kísérletei közben Fülöp — akár csak első kötetében, *A négydtmenziós ablakban* — megannyi hangot, formát, gondolatot és »témát« végigpróbál. Szerintem három úton: a groteszk, a népköltészet és az élménylira útján a jövőben magabiztosan indulhat az erdő, vagyis ön-

magá felé. Hogy a rengetegig — az élet teljes birtoklásáig és metaforagazdag költői kivetítéséig — is eljut-e, s mikor, arra újabb verseivel ő maga adhatja meg legelőbb a választ. Ő, aki »ujjával felfelé mutat, nehogy bepiszkítsa az írást... s »megfagyott napsugár-úton« igyekszik »égi-forrást fakasztani«.

Tiszta szívből kívánom, hogy sikerüljön neki. Akkor talán alább-hagy magány- és szomorúságérzete, nem kell kezét fognia a kesztyűjével, és nem kell »mindegy hogy merre és hová« »vonaton vagy liften« elutaznia. Akkor majd örökre itt marad köztünk — fokozatosan tisztuló és kristályosodó modern hangszerezésű költészetével együtt. Talán már holnap, halnapután...

SZÜCS IMRE

AZ APOSTOL SZLOVÉN NYELVEN

SÁNDOR PETÓFI: *Apostol*.

Pomurska založba, Murska Sobota, 1973.

»Igy is lehet.« Két esztendővel ezelőtt ezekkel a szavakkal zártam murántúli úti élményeimet, beszámolva arról a muraszombati ünnepegről, melyet a Pomurska založba, az ottani könyvkiadó rendezett France Prešeren, a klasszikus szlovén költő *Szonettkoszorú — Sonetni venac* című kétnyelvű kötetének megjelenése alkalmából. A kötetet a Pomurska založba és a budapesti Európa Könyvkiadó együttesen adta ki, s akkor még nem is gondoltuk, hogy ezt a kötetet hamarosan egy másik is követi, Matej Bor *Átkelt a vándor az atomkoron* c. nagy poémája. Visszatéréskor a magyar vendégeket — Domokos Jánost, az Európa Könyvkiadó igazgatóját és a Kiadói Főigazgatóság küldötteit — az alsólendvai gimnázium is vendégül látta, s akkor meggyőződhetünk róla, hogy milyen eredményesen működik ez a kétnyelvű — ma-

gyar és szlovén — közös oktatású gimnázium. Ott szlovén és magyar gyerekek együtt tanulnak, szlovénül és magyarul.

S hogy milyen sikerrel?

Szeptemberben megint Mura-szombaton, illetve a Mura menti városhoz egészen közeli Radenci gyógyfürdőben a szlovén partizánköltészet harminchárom versét fordítottam magyarra, s ez a kötet ismét kétnyelvű lesz. Az étteremben egyik asztalnál magyar szó ütötte meg a fülemet. Egy alsólendvai magyar házaspár beszélgetett egy szlovén nővel — magyarul. Ilyenkor szinte természetes az ismerkedés és hamarosan megtudtam, hogy az aszszony tiszta szlovén vidékről került Alsólendvára s ott tanult meg magyarul. Kitől? A kislányától, aki a lendvai kétnyelvű gimnázium tanulója, s aki csak úgy, tanulás közben az édesanyját is megtanította ma-